

SCI-CONF.COM.UA

**MODERN RESEARCH
IN WORLD SCIENCE**

**PROCEEDINGS OF IX INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
NOVEMBER 28-30, 2022**

**LVIV
2022**

UDC 001.1

The 9th International scientific and practical conference “Modern research in world science” (November 28-30, 2022) SPC “Sci-conf.com.ua”, Lviv, Ukraine. 2022. 1977 p.

ISBN 978-966-8219-86-3

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Modern research in world science. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/ix-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-world-science-28-30-11-2022-lviv-ukrayina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: lviv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Authors of the articles

334. *Мельник В. В., Дамчук Д. Ю.* 1620
НЕОБХІДНІСТЬ ФРАНЧАЙЗИНГУ ДЛЯ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
335. *Мельник О. В., Михалюк І. В.* 1626
ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПРАЦІВНИКА: ПРИЧИНИ ТА
ОЗНАКИ
336. *Міщенко В. А., Шапран Є. М., Іващенко П. І.* 1632
ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ Й
ВІРОГІДНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА
337. *Міщенко В. А., Шапран Є. М., Кісельов А. Д.* 1639
ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ І ОЦІНКИ
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ
338. *Остропольська З. М.* 1646
СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ЯК НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ
339. *Павлусик О. А., Левандівський О. Т.* 1651
ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВ
340. *Папушина О. П.* 1657
ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА
341. *Піскунова О. В., Савіна С. С.* 1661
ВИЗНАЧЕННЯ ОПТИМАЛЬНИХ ПАРАМЕТРІВ
НЕЙРОМЕРЕЖІ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ УСПІШНОСТІ
СТАРТАПІВ
342. *Поворозник М. Ю.* 1666
СУЧАСНИЙ МІЖДЕРЖАВНИЙ ОБМІН ІННОВАЦІЙНИМИ
ТЕХНОЛОГІЯМИ ТА ЙОГО КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ
343. *Поліщук Л. В., Плетенецька С. М.* 1671
СТАН РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС
ПОВНОМАСШТАБНОГО ВОЄННОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ
344. *Поліщук Н. В., Рудь В. В.* 1679
РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ
345. *Пурас Т. В., Джусов О. А.* 1686
ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ – ПРОБЛЕМИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ
346. *Радова Н. В., Крива К. М.* 1691
СУТНІСТЬ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ
ОСІБ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
347. *Рижова К. І., Добрянський О. І.* 1696
ЕКОНОМІЧНА І ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ЯК ВАЖЛИВА
ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ
348. *Рогова Н. В., Василенко А. Л.* 1699
ЯКІСТЬ ОБСЛУГОВУВАННЯ В ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОМУ
БІЗНЕСІ

СТАН РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВОЄННОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ

Поліщук Лідія Валеріївна

магістрант

Науковий керівник

Плетенецька Світлана Михайлівна

к.е.н., доцент,

Університет економіки і права «КРОК»

м. Київ, Україна

Вступ./Introduction. Безсумнівно, війна в Україні поставила бізнес і світову економіку перед справді безпрецедентними викликами. У зв'язку з першим великим збройним конфліктом у Європі з часів югославських війн і розпаду Радянського Союзу, санкції ЄС і сильний тиск на підприємства, щоб вони розірвали зв'язки з росією, змусили компанії швидко адаптуватися до мінливого економічного середовища.

За даними Київської школи економіки, прямі фізичні збитки житлових і нежитлових будівель та інфраструктури, спричинені війною, станом на 22 серпня 2022 року становили 113,5 млрд доларів США [1]. Понад 131 000 житлових будинків було зруйновано або пошкоджено, орієнтовною вартістю 47,8 млрд доларів США, тоді як збитки українському бізнесу на сьогодні сягнули 11,3 млрд доларів США. Згідно з оцінкою від 25 травня 2022 року, загальні економічні втрати, що пов'язані з війною, соціальні витрати, падіння економічної активності та нових інвестицій, а також відтік робочої сили, оцінювалися в діапазоні від 564 до 600 мільярдів доларів США [2].

Страхові збитки, пов'язані з українським житловим майном та активами малого та середнього бізнесу, ймовірно, будуть обмеженими через низький рівень проникнення страхування, нижчу страхову вартість і, що більш важливо, виключення з покриття збитків, пов'язаних із війною, які широко застосовуються в стандартних полісах страхування майна. Політика майна та життя загалом виключає збитки, що виникають прямо чи опосередковано

внаслідок війни [3].

Покриття воєнних ризиків можна придбати як частину окремого полісу [4], наприклад, через страхування від воєнних ризиків. Страхування від воєнних ризиків покриває ризики, пов'язані з війною та громадянською нестабільністю, включаючи страйки, громадянську війну та революцію, і покриватиме майнову шкоду, а також може включати перерву в бізнесі [5; 6; 7]. Страхування від воєнних ризиків слід відрізнити від страхування політичних ризиків, яке покриває ризики, як правило, пов'язані з діями державної політики, такими як експропріація, примусове вилучення, контроль над капіталом, несплата та розторгнення контракту тощо [8].

За даними Property Claims Services (PCS), майновий збиток, пов'язаний з війною, і збитки від перерви в бізнесі в Україні врешті-решт можуть стати значним внеском у збитки авіаційної галузі, враховуючи велику кількість компаній, які охоплюються, а також перерву в бізнесі та високі ліміти збитків. PCS має робочу оцінку збитків у 3 мільярди доларів США, причому збитки, ймовірно, перевищать 2 мільярди доларів США. Крім того, пошкодження активів енергетичної інфраструктури в Україні може призвести до серйозних збитків. Потенційно пошкоджені активи енергетичної інфраструктури включають ядерні установки та наземні вітроелектростанції. За оцінками PCS, збитки, пов'язані з пошкодженням енергетичної інфраструктури, ймовірно, перевищать 2 мільярди доларів США [9].

Хоча повний масштаб економічної шкоди, спричиненої війною в Україні, ще належить розкрити, суспільство вже відчуло низку безпосередніх наслідків для страхової галузі та глобальної економіки загалом, які можуть мати довготерміновий ефект.

Ціль роботи./Aim. Метою дослідження є аналіз стану ринку страхових послуг в Україні під час повномасштабного воєнного вторгнення росії.

Матеріали та методи./Materials and methods. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. За допомогою економіко-статистичних методів оцінено сучасний стан розвитку страхового

ринку України та виявлено взаємозв'язок між рівнем проникнення страхування та рівнем використання фінансового потенціалу страхового ринку. За допомогою методів абстрагування, аналізу, синтезу, аналогії та порівняння виявлено проблеми постконфліктної реконструкції економіки, які можуть бути вирішені завдяки розвитку страхового ринку, та шляхи їх вирішення.

Результати та обговорення./Results and discussion. Вплив війни в Україні відчули на собі всі сектори світового бізнесу, а деякі з найбільших споживчих брендів, таких як McDonald's і Starbucks, повністю покинули ринок росії.

Однак набагато менше обговорюється вплив конфлікту на страхову галузь, де брокерам і страховикам довелося діяти швидко, щоб задовольнити потреби своїх клієнтів, оскільки вони прагнуть обмежити довгострокову шкоду для свого бізнесу.

Одним із найбільш помітних непрямих впливів, які ми бачимо як галузь, є зростання впливу менеджерів із ризиків на рівні правління компаній. Наприклад, останнє опитування членів Федерації європейських асоціацій ризик-менеджерів (FERMA) показало, що 91 % європейських ризик-менеджерів зараз беруть участь у формуванні корпоративної стратегії своєї компанії, порівняно з лише 55 % у 2020 році [10].

Незважаючи на те, що пандемія COVID-19 також мала вирішальне значення для розвитку цієї тенденції, колективне усвідомлення того, що компанії повинні заздалегідь планувати несподівані події, означає, що в майбутньому вони все більше покладаються на захист від страховиків.

На сьогоднішній день, на ринку нон-лайф України працює 132 страхові компанії. З них 25 страховиків, на які припадає 9 % загального обсягу ринку, не надали відповідей щодо діяльності у період війни. 17 страховиків (менше 2 % обсягу ринку) заявили, що на час надання відповідей ще не налагодили процес виплати страхових відшкодувань. Усі інші страхові компанії, а це 89 % страхового ринку за обсягами діяльності, повідомили, що продовжують працювати, своєчасно і в повному обсязі виконувати власні зобов'язання за

договорами страхування та навіть укласти нові договори. Відповідно до наданих страховиками відповідей 42 % страховиків мають проблеми з повним та своєчасним поданням звітності. 25 страховиків, на які припадає 10,5 % страхового ринку, зазначають про проблеми з виконанням нормативів. Із них 7 найбільших за обсягами діяльності (8,9 % ринку) мали проблеми з дотриманням нормативів і до війни, у 2021 році [11].

На страховому ринку сьогодні працюють 13 страховиків зі страхування життя. Усі вони провадять діяльність, обслуговують клієнтів та здійснюють страхові виплати. Водночас компанії повідомляють про значне зниження надходжень страхових платежів, фіксуються обмеження в діяльності компаній, пов'язані зі складнощами організації зв'язку та роботи персоналу, ускладненим доступом до офісів та оригіналів документів. Усе це ускладнює здійснення страхових виплат, особливо внаслідок смерті осіб, застрахованих на окупованих територіях [11].

Також ключовою проблемою зростання претензій є покриття. Загальне правило полягає в тому, що покриття будь-яких збитків згідно з полісом має оцінюватися з урахуванням формулювання полісу, закону, застосовного до регулюючої юрисдикції, та фактів, пов'язаних із збитком. Багато полісів містять положення про «виключення війни», яке може виключати втрати власності внаслідок воєнних дій або нестабільності уряду. Проте власники корпоративних полісів можуть мати страховку від політичних ризиків, яка може забезпечити покриття збитків за такі речі, як пошкоджене майно, конфіскована власність і втрачені активи під час політичних потрясінь або війни. Навіть якщо в полісі є страхування від політичних ризиків, воно не гарантує виплати. Необхідно провести ретельний аналіз формулювань політики та фактів, пов'язаних із втратою – наприклад, у разі майнових позовів.

Іншим цікавим міркуванням для страховиків є можливість претензій щодо покриття штрафних санкцій, з якими можуть зіткнутися корпорації за невиконання санкцій проти росії та російських корпорацій. Недотримання торговельних обмежень або обмежень ведення бізнесу може призвести до

цивільних і кримінальних санкцій. Багато власників корпоративних полісів будуть шукати захисту від таких штрафів, якщо вони будуть понесені, у своїх страховиків. Знову ж таки, ретельний аналіз формулювання політики покаже, чи охоплені такі претензії.

Більше того, страховики повинні планувати зростання позовів про збитки, пов'язані з порушенням даних або кібератакою. Жертвам кібератаки важко дізнатися особу злочинця. Таким чином, це створює ще один рівень складності в оцінці кіберпретензій, і загальне положення про «виключення війни» може бути недостатньо конкретним, щоб виключити покриття. Масштаби та особливості політики кібербезпеки мають бути максимально чіткими, щоб уникнути двозначності щодо того, що охоплено, а що ні.

У результаті впливу претензій страхова галузь спостерігала зростання премій у таких галузях, як авіація, морське судноплавство, енергетика та кібербезпека, які найбільше постраждали під час російсько-українського конфлікту. Деякі страховики також розглядають підтвердження або зміни полісів, які можуть вплинути на покриття майбутніх збитків.

Агресія росії проти України та відповідні заходи у відповідь, включаючи санкції, підкреслили актуальність політичних ризиків, які, як очікується, зростатимуть у майбутньому, враховуючи погіршення макроекономічного середовища та очікувану нестачу продовольства. Враховуючи глобальні обмеження на постачання пшениці (росія та Україна постачають 30 % або більше зернових продуктів принаймні в 50 країн [12]), а також зростання цін на сировину, інфляція на ринках в країнах, що розвиваються, може прискоритися та створити політичну нестабільність. Загроза потрясінь може призвести до зниження апетиту страховиків до ризику щодо покриття політичних ризиків. Більш широке занепокоєння геополітичними та країновими ризиками, включно з певними країнами, також може сприяти підвищенню уникнення ризику. Більше уникнення ризику може вплинути на пропозиції страхування та ціни, а також ускладнити фінансування проектів та інвестицій, особливо в країнах, що розвиваються, які можуть найбільше потребувати цих інвестицій.

Оскільки справжні економічні наслідки війни в Україні стають більш очевидними, а підприємства починають відповідним чином адаптувати свою діяльність, страхова галузь повинна буде запропонувати гнучкість, захист і підтримку, необхідні для подолання майбутніх викликів.

Висновки./Conclusions. Масштаби наслідків війни вказують на центральну роль, яку має відігравати світова страхова індустрія у реагуванні. Страхування є основною частиною стійкого суспільства, забезпечуючи захист у найгіршому випадку та підготовку до ризиків, які можуть виникнути в майбутньому. Тому послуги та продукти, що надаються цим сектором, має бути достатньо для вирішення майбутніх завдань.

Таким чином, у післявоєнний період в Україні розбудова стійкості проти поточних і нових ризиків стане важливою. Страхова галузь має у своєму розпорядженні величезний набір інструментів, щоб допомогти організаціям створити таку стійкість, чи то через швидку виплату претензій, щоб зберегти бізнес на плаву; усунення ризиків компаній для зменшення їхнього впливу на кризу; або надання порад щодо зменшення та управління ризиками.

Інновації в секторі, що ґрунтуються на інвестиціях і співпраці, будуть важливими для того, щоб страхування посіло цю провідну роль. Необхідно розробити нові продукти та нові способи розподілу ризиків, щоб допомогти підприємствам орієнтуватися в невизначеному середовищі.

Крім цього, страхова галузь відіграватиме значну роль у підтримці цілей енергетичної безпеки. У зв'язку з тим, що атомні станції, ймовірно, залишаться відкритими, щоб задовольнити короткострокові потреби в енергії, страховики продовжуватимуть співпрацювати з урядами та операторами для підтримки атомної галузі. У той же час продовження надання компаніям кредитів на компенсацію вуглецю може допомогти розчистити шлях для більш конструктивного переходу до економіки з нульовим чистим викидом. Страхові регулятори, наглядові органи та постачальники потужностей встановлять умови, які сприятимуть цьому переходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kyiv School of Economics (2022), Make Russia pay [Електронний ресурс]. URL: <https://kse.ua/russia-will-pay/>.
2. Kyiv School of Economics (2022), Direct damage caused to Ukraine's infrastructure during the war has reached over \$105.5 billion [Електронний ресурс]. URL: <https://kse.ua/about-the-school/news/direct-damage-caused-to-ukraine-s-infrastructure-during-the-war-has-reached-over-105-5-billion/>.
3. Marsh (n.d.), Ukraine crisis: Property insurance considerations [Електронний ресурс]. URL: <https://www.marsh.com/us/risks/geopolitical-risk-russia-ukraine-conflict/insights/ukraine-crisis-property-insurance-considerations.html>.
4. Covington (2022), Does your insurance cover losses caused by the Ukraine crisis? [Електронний ресурс]. URL: <https://www.cov.com/en/news-and-insights/insights/2022/05/does-your-insurance-cover-losses-caused-by-the-ukraine-crisis>.
5. AXA (n.d.), Political Violence Insurance [Електронний ресурс]. URL: <https://axaxl.com/insurance/products/political-violence-insurance>.
6. SCOR (n.d.), Terrorism and Political Violence [Електронний ресурс]. URL: <https://www.scor.com/en/terrorism-and-political-violence>.
7. HDI Global Specialty (n.d.), Political Violence [Електронний ресурс]. URL: <https://www.hdi-specialty.com/int/en/insurance-solutions/political-risks>.
8. Marsh (n.d.), What's Covered? Distinguishing Among Political Risk, Political Violence, and Terrorism Insurance [Електронний ресурс]. URL: <https://www.marsh.com/uk/services/terrorism-risk/insights/distinguishing-among-political-risk-violence-terrorism-insurance.html>.
9. Reinsurance News (2022), Ukraine conflict industry loss could exceed \$20bn: PCS [Електронний ресурс]. URL: <https://www.reinsurancene.ws/ukraine-conflict-insurance-industry-loss-pcs/>.
10. Federation of European Risk Management Associations [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ferma.eu/>.
11. Під час дії воєнного стану ринок страхування продовжує працювати –

результати опитування [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/pid-chas-diyi-voyennogo-stanu-rinok-strahuvannya-prodovjuye-pratsyuvati--rezultati-opituvannya>.

12. Marsh (n.d.), Food and energy inflation will drive increased political risk [Електронний ресурс]. URL: <https://www.marsh.com/us/services/political-risk/insights/food-and-energy-inflation-will-driveincreased-political-risk.html>.